

inzerati se sprejemajo in volja
ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
ce za primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Noročino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.

za pol leta . . . 5 " — "

za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr

za pol leta . . . 4 " 20 "

za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice
št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Taaffe in gosposka zbornica.

Potreba dvojnih zbornic je utemeljena v tem, da takozvana gosposka zbornica nekoliko omeščava burnost ljudskih poslancev, da kako preojstro postavo prenaredi v nekoliko bolj zmernem smislu, da odvrne postave, ki bi se morda ne bile pri ljudskih zastopnikih zadosti resno preresetale, ki so morda v naglici sklenjene bile, pa pri resnejšem prevdanku ne bi bile koristne za ljudstvo.

Tudi se vlada poslužuje gosposke zbornice, če se v spodnji zbornici sklene kaka postava, ki jej ali vladarju ni ljuba, da pusti to postavo po gosposki zbornici zavreči. V takem smislu so gosposke zbornice koristne in potrebne. Uspešno delovanje dveh zbornic pa se zamore le potem doseči, ako nju politični nazori niso preveč navskriž. Razlikovati se zamoreta in smeta le po večji in manjši gorečnosti, po treznem prevdanku. Nemogoče pa postane uspešno delovanje dveh zbornic, ako sta si v nazorih čisto nasproti, ako druga vse zavrže, kar prva sklene, ako je drugi vse dobro, kar se je prvi slabo zdelo.

V takem položaji je menda zdaj avstrijsko ustavno življenje. Zbornica poslancev je večinom konservativna, zbornica gosposka pa večinom liberalna; prva je avtonomistična, druga pa centralistična. Na ta način ni mogoče uspešnega skupnega delovanja. Ravno zdaj se sliši, da misli gosposka zbornica popolnem presukati Lienbacherjevo šolsko postavo, ki je bila sprejeta v zbornici poslancev. „Pér.“ hočejo vso oblast izročiti birokratizmu, deželni zborom pa nič privoliti. Naravno je, da konservativni poslanci ne bodo zadovoljni

s takim izidom, in razdraženi so nad ministrom Konradom, ker je on prej za postavo bil, zdaj pa nič ne stori, da bi jej pridobil več no tudi v gosposki zbornici. Kakor pri tej postavi tako se zanašajo liberalci tudi pri postavi o hišnem davku, da jo bo gosposka zbornica zavržla. Spremenjene in čisto predelane postave prišle bodo potem v poslansko zbornico nazaj, ta jih pa spet tako skaženih ne bo hotela potrditi, in tako bo vse delo zastoj. Ni zadosti, da vlada ovira našo stranko kolikor more, namesto da bi se po sklepih večine ravnala, zdaj še gosposka zbornica vsako uspešno delovanje nemogoče dela!

Kdo je tega kriv? Nihče drugi, ko Taaffe s svojo omahljivo, med strankami visečo politiko. V njegovi moči je bilo, gosposko zbornico po svoji volji preustrojiti, da bi bila nekoliko bolj podobna v načelih sedanji večni poslaniške zbornice. On pa, bodisi da se boji vsacega celega koraka, bodisi da neče avtonomistom preveč prevage pustiti, ni hotel tega storiti, pustil je gosposko zbornico v rokah svojih zakletih nasprotnikov. Poklical je vanjo sicer dvanajst avtonomistov, pa to je vse premalo, in zdaj mu njegova polovičarska politika sama zapreke dela, ker se mu gosposka zbornica po robu postavlja. Če gosposka zbornica že celó pri postavi zoper oderuhe dlako v jajcu išče in to postavo spreminja, potem se ni čuditi, če bo šolsko postavo vso predelala, potem smemo tudi preverjeni biti, da bo ta zbornica zavržla vsako postavo, ki bi imela na korist proti samoupravi dežel, vsako postavo, ki bi hotela Slovanom pripomoči do ravnopravnosti. Zares neumljivo je postopanje

Taaffejevo, čedalje bolj neumljivo! Bolj ko ga nemško-liberalna stranka preganja, bolj se jej podaja, bolj ko ga naši podpirajo, menj se ozira na njih želje. Kakor bi se hotel sam ukovati v spono, postavlja svoje nasprotnike na najodličnejše prostore, tako Ungerja, Stremayra; druge svoje nasprotnike pusti v njih veljavi in moči, akoravno bi jih zamogel oslabiti, tako gosposko zbornico, ustavoverne namestnike, in brezštevilno vrsto vladi naravnost protivnih uradnikov! Sam si roke veže in hoče krmilo voditi, v istini čuden krmonoš!

To stanje za dolgo ni mogoče, kriza je permanentna, od stalnih odnošajev se bolj oddaljujemo, nego se jim bližamo. Konservativni in slovanski poslanci so večinom te misli, da bi se z dosedanjimi vspehi nikakor ne mogli zadovoljiti, ako bi ne bilo nič upanja, da se vse na bolje obrne. Pa ravno to upanje še imajo. V „Politik“ se namreč piše iz Dunaja, da se ustavoverna stranka že drobi in da se je njenega razpada v kratkem nadejati; ako se to zgodi, potem imajo naši vse v rokah, ako bodo znali do tje večino ohraniti in med-sobojno slogo. „Ohranimo si le večino in vse drugo se nam bo dodalo!“, tako piše „Politik“ dopisnik. To je vsakako lepa obljuba, ako bi se jej verjeti smelo. Pa mi smo že preveč neverni Tomaži postalj. —

Nekoliko upanja morajo naši poslanci vsakako imeti, sicer bi vlado bolj oestro prijemali, ter jej vsako podporo odrekli v pogledu na najnovejše dogodbe, kakor so Stremayrov ukaz itd. Zatiranje slovensčine dospelo je še le pod Taaffejevo vlado na vrhunec, pa ravno to divjanje Waserjev in Stremayrov nam je morda

Slovensko pisateljsko društvo.

Da slovenskim pisateljem ni z rožicami postlano, to je znano odveč. Ne samo, da so okolnosti neugodne, grenijo si pisatelji še življenje med seboj, deloma iz strankarstva, deloma zavolj konkurence, recimo naravnost: iz zavisti. Naše menj izobraženo ljudstvo ne dela nič razločka med „pisateljem“ in „pisačem“, oba sta mu le „šlibarja“, in če je pisatelj poleg tega še revež po premoženji, kar je navadno, potem se nema nadejati, da bi se mu pustila v socialnem življenji tista stopinja, ki jo sme za se zahtevati tako po svojih vednostih in zmožnostih, kakor po svojem vzvišenem položju in občekoristnem delovanju.

Ne samo kmet ali sploh neizobražen človek, tudi meščani, ki se štejejo med gospode, gledajo našega pisatelja čez ramo, ter mu v družbinskem življenji odmerijo prostor med navadnimi pisaci ali diurnisti. V mnogem oziru so pa pisatelji tudi sami krivi, da ne uživajo tistega spoštovanja, ki bi ga radi. Kdor hoče spoštovan biti, mora v prvi vrsti samega sebe in svoj stan spoštovati. Kdor spoštuje pisateljski stan, ta bo spoštoval tudi svojega to-

varša ali kolego. Če se pa pisatelji neotesano in zaničevaje drug drugega med sabo ravšajo in prepirajo, kakor to pri nas ravno ni redko, potem se pač ne more reči, da se med sabo spoštujejo, in tudi občinstvo, ki take javne boje opazuje, zgubi spoštovanje do našega stanu. Žalostno je, da izobraženi pisatelji ne morejo v slogi in midsobnem spoštovanju živeti v našem času, ko se že rokodelski pomočniki in dosluženi vojaki v lepi slogi in bratovski ljubezni zbirajo v društva ter se z združeno močjo poganjajo tako za svoje koristi, kakor za svojo čast. Pozabiti se ne sme, da se v človeškem življenji spoštuje le moč in premoženje; kdor je slab in od vseh zapuščen, bo zaničevan, kdor pa ima zaslonbo v mnogih tovarših, on se lahko na to sklicuje, ter si posili spoštovanje. Ako rokodelci drug drugega zavidajo in spodkopavajo, potem so vsi zaničevani; kjer pa vkup držé, ter svoje koristi z združeno močjo dosežajo, tam postanejo faktor, postanejo močni in spoštovani. Enaka je pri pisateljih. Na Českem so uvideli pisatelji, da z midsobno zavistjo in prepirljivostjo ne koristijo ne svoji časti, ne svojemu materialnemu položaju; zato so si osnovali „pisa-

teljsko društvo“. Kako je to društvo osnovano, bi nam morda g. J. Hribar najbolje povedati vedel, ker je o čeških razmerah dobro podučen; toliko je meni znano, da imajo ude delavne (prave pisatelje) in podporne, to so prijatelji pisateljev, ki v pisateljsko blagajnico vsako leto nekaj plačajo, menda kot fond za podporo revnih pa zasluženih pisateljev; na tak način se pusté menda pisatelji od domoljubov podpirati, če nima te vplačane svote drugega namena; jaz ne vem. Pa naj bo to, kakor hoče, vsakako je lepo in za pisatelje koristno že to, da so združeni v eno društvo. Kako češki pisatelji solidarno postopajo, vidimo ravno zdaj, ko so odboru češkega gledišča poslali skupno izjavo, da hočejo carodno dramatično literaturo pač pospeševati, pa da se mora vodstvo gledišča bolj ozirati na želje pisateljev. Ali bi bila pri nas taka izjava mogoča? Nikakor ne! Da bi se pri nas pisatelj potegnil za pisatelja? — keine idee — še smejal se bo, ako tovaršu kaj spodleti, smešil ga bo po listih in po krčmah, v nič deval njegove dela, — vse iz navadne, trivialne nevošljivosti! Pri nas je tako, da A zabavlja čez B, oba pa sovraži C; D misli,

dobro znamenje, da gre ž njih mogočnostjo h koncu in da hočejo še pred poginom svojih načel kolikor se dá pokazati svojo moč. Tudi Čehom se ne godi dosti bolje, vprašanje zavolj univerze je zastalo, — vendar vzdržé in se ne puntajo; morajo pač upanje imeti, da se bo v kratkem obrnilo, in če je to upanje opravičeno, potem hočemo še do tje potrpeti. Ako nas pa to upanje prevari, potem se mora kriza tako poostrižiti, da Tasffeju ne bo več obstati. Naši poslanci bodo podpirali to vlado menda le do neke gotove meje; ako se pa za trdno prepričajo, da se od te vlade nič doseči ne dá, potem jo bodo pač zapustiti morali, naj že pride karkoli hoče! Tasffe bo moral odstopiti, ne da bi bil kaj zdatnega dosegel, ne da bi bil svoj program izvršil, tedaj s popolnim nevspehom. Tačas se bo morda kesal svoje polovičarske politike in svoje neodločnosti, spomnil se bo tudi gosposke zbornice, ter se kesal, da si je dal po njej ovire stavljati, ko bi bil vendar tako lahko iz te zbornice napravil si močno zaslombo. Gosposka zbornica, kakoršna je zdaj, sestavljena iz starih birokratov in centralistov, nemškovalcev in liberalcev, ta ni podoba katoliške in mnogojezične Avstrije, ona ni na svojem prostoru.

Javno zaupanje.

Splošna tožba je dandanašnji, da ga ni nič več zaupanja in nikakoršnega „kredita“ več na svetu. Brat bratu, sosed sosedu, prijatelj prijatelju ne zaupa več, in o času potrebe ne dobi nobeden pomoči tudi tam ne, kjer bi se smel po vsi pravici nadejati.

Kaj pa je krivo in kateri so vzroki toliko nezaupnosti, ktera da si je bila vedno med ljudmi, pa v taki meri res ne, kakor je dandanašnji? Vzrokov je pač mnogo, katerih po širokem in dolgem ne moremo obravnavati — dale bi se namreč cele knjige o tem predmetu pisati — naj nekatere tako rekoč le memogredé omenimo. Prvi vzrok, če nam tudi liberalci ne bodo dali veljati, jo gotovo če dalje večja nekeršanska neznačajnost sveta. Nekdaj, ko je še bila poštena, keršanska značajnost prva čednost in naj veči kinč meža ter je dana beseda ali roka svojemu bližnjemu več veljala, kakor zdaj deset javnih pisem, ki so po vseh postavah podpisani in podkrižani v vradnijah in po odvetnikih. Bila je pa takrat tudi naj veči sramota, če so od koga rekli:

„E — je metla, brez moštva, dane besede nikoli ne drži.“ Dandanašnji bi se takemu besedovanju k večem zaničljivo posmehovali. Še se pisatelj tega dobro spominja, kako so bili nekako pred 40 leti r. oče o neki slabi letini prisiljeni nekoliko na posodbo vzeti. Obrok vračevanja se je bližal, denarja za to pa le ni bilo. Šli so denarja iskat, na dva, tri kraje, pa ga nikjer dobili. Ko enkrat spet tožijo, kaj boče, ker čez tri dni je čas verniti, denarja pa nikjer ni dobiti, r. mati pravijo: „Naj pa upnik počaka, saj ni tako potreben, vbežal mu tudi ne boš.“ Ali slabo so jo bili opravili. „Veš, stara, tega ti ne umeš; rajši dam volička iz hleva za polovico cene, kakor da bi dano besedo prelomil.“ Koliko je pa dandanaes takih „mož beseda“? Silno, silno redko so vsejani, zato pa tudi zaupanja kredita nikjer. Keršanska značajnost je čedalje redkeja postala v enaki meri pa lahkomišljenost narsčala; zmankalo je rodovitne podlage za čednost, tedaj je prerastel plevel.

Zato tolikokrat vidimo žalostni prizor, da veliki večni potrebni in na posodbo iskajočih je edina skrb, „da dobijo“; kako in kdaj se bode vračevalo, za to „naj upniki skrbijo!“ Kako hočemo potem takem tirjati ali le misliti, da bilo bi veliko zaupanja ali kredita na svetu? Res je sicer tudi, da je tvarinsko pomanjkanje ali revšina če dalje večja. Če dalje bolj narsča davk in drugi izdatki, zemlja pa noče zato nič več roditi. K temu pride, da če dalja gosteja mreža železnic preprega dežele in kraljestva ter bolj in bolj spreminja in spodkopuje vire dohodkov; kapital se nabira in narsča neprimerno v rokah malo bogatinov, v tej meri se pa zmanjšuje pri ljudstvu. Enako so dandanašnji tudi kmetijske razmere vse drugačne kakor nekaj. Kako je šel nekaj (da le en izgled navodimo) po dolenski in tržaški cesti voz za vozom v Trst; zdaj se nam ameriansko in drugo žito iz Trsta dovaževa. Zato bi se imelo postavodajalstvo spremeniti ter marsikaj v zboljšanje poljedelstva, živinoreje itd. vkreniti. Liberalne vlade so tudi res o tem marsikaj vkrenile, pa žalibog ne na dobro poljedelcem, ampak še v večje nakupičenje kapitala v rokah bogatinov in judov.

In zadnjič še nekaj ne moremo prezreti — naj se nam nikar ne zameri —, ki prav mnogo če dalje večo revšino prouzrokuje, in to je neki posebni duh časa: vživanja in sladnosti. Nekdanja lepa, skoraj bi rekli, sveta

zmernost Slovencev v hrani, obleki in stanovanju je skoraj povsod zginila. „Tako se hrani, oblači in stanuje sosed tovariš, zakaj bi jaz ne? Da je sosed tovariš premožin posestnik, bogatin; to se ne jemlje več v poštev, ampak le, da so zdaj drugi časi. In tako se res ljudstvo mestno in kmetiško sploh „čez svoj stan“ hrani, oblači in pohištvo zida. Brezverni liberalizem oznanoval je že dolgo „svobodo in enakost“ in žalibog vsilil nam je oboje v potrebah človeškega življenja v naj večo, splošno nesrečo. Ker namreč k temu navadni dohodki ne zadostujejo, se išče na posodbo in ker se o pravem času vrniti ne more, išče pa zopet dalje in dalje na posodbo, je prav naravno, da je zginilo in zginiti mora vsako zaupanje.

Več o tem prestopa meje odmerjenega prostora, tedaj opustimo. Kar pa ne moremo opustiti in je tako rekoč namen članka, je sledeče: (Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

V Ljubljani 20. marca.

Avstrijske deiele.

Za večje mesta se bo hišni davek zopet **povišal**, in sicer bodo plačevale 26 $\frac{2}{3}$ odstotkov od čistega dohodka iz najemščine stanovanj (15 odstotkov se namreč odtegne za hišne poprave, in kar ostane, je čisti dohodek). V naslednjem naštejemo tiste mesta, ki so vštete v prvo vrsto glede davka, ter bodo plačevale po 26 $\frac{2}{3}$ odstotkov; ter so: Dunaj s predmestji, potem kraji v dunajski okolici: Baden, Alland, Thurngasse, Guttentbrunn, Unter-Döbling, Weinhaus, Heiligenstadt, Ober-Döbling, Hernalis, Neulerchenfeld, Unter-Meidling, Wilhelmsdorf, Hietzing, Sechshaus, Gaudenzdorf, Fünfhaus, Währing, Ober-Meidling, Penzing, Rudolfshheim. V gorenji Avstriji: Linc, Urfahr. Na Solnograškem: Solnograd, Nontahl, Mülln, Stein, Froschheim, Mönchsberg, Lohen, Riedenburg, Schalmos. Na Tirolskem: Inomost. Na Štajerskem: Gradec s predmestji. Na Koroškem: Celovec. Na Kranjskem: Ljubljana. V Primorji: Trst. Na Českem: Praga, Višegrad, Toplice, Schöasu, Karlove toplice, Marijne toplice, Francove toplice. Na Moravskem: Brno in Olomuc. V Šleziji: Opava (notranje mesto). V Bukovini: Črnovice (notranje mesto). V Galiciji: Levov, Krakovo. Čudno je, da so pri Opavi razloček delali med mestom in predmestjem, pri Ljubljani pa ne. Tako bodo toraj hiše v Kurji vasi, pod Golovcem in celo

da je najbolj učen in druge čez ramo gleda, E pa se z nobenim ne peča in hodi svojo pot, med tem ko so F, G in H dobri prijatelji in bi radi vse druge na stran potisnili, če bi se dalo; I in K se ne moreta, ker je prvi liberalec, drugi pa konservativec, in tako dalje. Pri takih medsebojnih razmerah ne moremo pričakovati spoštovanja od strani občinstva, nasprotno pa bi to rastlo v istem razmerju, kolikor bolj tesno bi se pisatelji združili ter skupno branili svoje interese. Po mojih mislih imelo bi pisateljsko društvo trojno nalogo: prvič v edinosti in skupni brambi varovati pisateljsko čast; drugič, varovati, braniti in dosežati pisateljske koristi in pravice nasproti državi in postavodaji, nasproti založnikom in nasproti bralcem, nadalje pa tudi s pomočjo medsebojne podpore; tretjič pa, po skupnih shodih omogočiti približevanje duhov, menjanje vednosti med seboj in tako razširjenje duševnega obzora za vsacega posebej. O prvi točki sem že zgoraj govoril. Tudi druga je zelo važna, ona ima v mislih

materjalno stanje našega stanu, ki ni ravno izvrstno. Če imajo rekodelci svoje podperne družbe, da ni treba nobenemu stradati, ako je pri društvu, ter pride ob zdravje ali ob delo; če se med sabo podpirajo stari vojaki; zakaj bi ravno pisatelji pustili svojega tovarša od hudega poginiti, ako ga nesreča zadane, kar se pri njih posebno rado zgodi, saj že Preširen pravi, da „pevcu vedno sreča laže“? Pa tudi nasproti zunajnemu svetu morajo pisatelji svoje koristi skupno braniti, treba je uplivati na postavodajo, na primer skupna prošnja do državnega zbora, da se dovoli prosta kolportaža, prošnja za tiskovno svobodo, za odpravo česnikarskega koleka itd. Razun teh se bo našlo gotovo še sto in sto slučajev, ko bo dobro, da se pisatelji skupno potegnejo za splošne svoje interese ali pa za enega samega iz svojih tovaršev. S tem pa da skupno branijo svoje materjalne koristi, povzdignili bodo tudi svojo čast in veljavo v človeški družbi. — Ravno tako važna je tretja točka. Vsi ljudje vse vedó, in človek ni nikdar izučen, še zmi-

rom se lahko kaj nauči. Po skupnih shodih bodo pisatelji pomnožili svoje vednosti, in pretresavali bodo to in ono stvar, ter lahko na dan spravili in oživili nove projekte, kakoršnih bi se posameznik nikdar ne lotil.

Jako želeli bi bilo, da si pisatelji slovenski osnujejo svoje društvo po izgledu češkega podobnega društva. Opusti naj se vsa mržnja; ni treba, da bi bili vsi intimni prijatelji med seboj, pa toliko posvetne olike se zamore vendar od pisateljev pričakovati, da bodo zamogli med sabo občevati in svoje skupne interese varovati, tudi če sicer niso v vseh rečeh ene misli in enega srca. Na Dunaji je mnogo časnikov, ki si tudi med sabo konkurenco delajo, vendar so časninarski judje raznih listov prijatelji in tovarši med seboj in se v svojem društvu „Concordia“ prav dobro zastopijo. Oni se držé načela „leben und leben lassen“, in tako je prav. To v prevdarek slovenski pisateljski republik!

F. Haderlap.

na močvirji primeroma ravno tako zadavkane, kakor na trgu pred rotovžem ali v gospodskih ulicah.

Vlada je predložila državnemu zboru neke preuredbe v **pristojbinah**, v katerih je skrit nekak **borzni davek**, ker bodo obiskovalci borze odslej plačevali više pristojbine. Vendar bo po vladnem predlogu borzni davek čisto neznamen; desnica toraj s tem predlogom ni zadovoljna in hoče predlagati posebno postavo o borznem davku. Bankirjem pa preseda že ta mali davek, ki ga jim hoče vlada naložiti, in liberalni listi, ki so večinom trobentači kapitalistov, že na celi vrsti trobijo zoper vladno predlogo. Za podedovanje in prepisovanje kmečkih posestev pa se bodo pristojbine nekoliko znižale. Pri prodaji posestev iz ene roke v drugo zniža se pristojbina od $3\frac{1}{2}$ na 3 odstotke. Ako **kmetski starši** izročé posestvo **otrokom**, plača se pristojbine $1\frac{1}{2}$ odstotka. Če pa to kmečko posestvo ni vredno nad 1000 gl., potem se plača le $\frac{3}{4}$ odstotka pristojbine. Kmečke posestva pa se imenujejo take, ki jih posestnik sam ali pa s svojo družino obdeluje. Kdor je tedaj svoje posestvo v najem dal, ni deležen tega poboljška.

Vnanje države.

Zares zanimivo je, kako nemški konservativni listi sodijo **zagovornike „svobodne kupčije“**. Ti listi so namreč na svoje lastno začudenje na enkrat spoznali, da je program **nihilistov** zelo podoben programu **svobodnih trgovcev**. Oboji namreč so za splošno anarhijo, oboji prezirajo zgodovinski razvitek človeške družbe in države, ter hočejo, naj se država nikamor ne vtika, naj ljudem vse prepusti, da si pomagajo po svetu, kakor si morejo. Nihilisti hočejo namreč vse javne oblasti, kralje, ministre uradnike, sodnike odpraviti in potem gledati, kaj se bo iz tega naredilo. Ravno tako trde zagovorniki svobodne trgovine, naj se vlade ne mešajo v obrtniške in trgovinske zadeve, vse naj bo prosto, vsak naj dela, kar hoče, in naj prodaja, kjer hoče, vsak naj za se gleda, kako se preživi, živelja konkurenca, svoboda kupčije in obrtnije. Tu in tam toraj popolna anarhija, program judov in nihilistov se vjema, s tem razločkom, da prvi še državo trpé, ker jim pridobljeni dobiček brani pred tatovi in tolovaji. Tudi „Vaterland“ pravi, da nihilistična zarota nahaja podporo pri naukih, ki jih trosi med svet judovsko družtvo „alliance israelite“ in pa brezversko družtvo prostozidarjev. To so vsakako zanimive stvari, in vredne resnega premisleka! Odkodi pač tolika zmešnjava v v človeških nazorih, če ne od tod, ker so ljudje zgubili kašipot Kristove vere, ter skušajo zdaj na vse mogoče načine svet osrečiti, pa jim ne gre.

Rusija. Pogrebni spreved umorjenega cara je bil slovesen. Novi car je v posebnem manifestu potrdil vse pravice **finnske** kneževine, ki uživa pod Rusijo neko samoupravo. Tudi **Poljaki** upajo, da se jim bo pod novim carom bolje godilo, ter da bo ta izpolnil njih želje po narodni ravnopravnosti in po samoupravi. Podala se bo v kratkem poljska deputacija k caru, da se mu pokloni in izreče svojo nevoljo nad groznim zavrattim umorom cara Aleksandra II. Želeti bi pač bilo, da se dožene sprava med Rusi in Poljaki, to je prvi pogoj za lepšo in slavnejšo bodočnost vseh Slovanov. — Zunajno ministerstvo rusko je v imenu cara razposlalo okrožnico na vse evropske vlade, v katerej novi car obeta, da se hoče pečati v prvi vrsti le z notranjo uredbo

ruskega carstva, na zunaj pa da hoče biti prijatelj prijateljem, in sovražnik sovražnikom.

Francija. Francozko posojilo za 1000 milijonov frankov bilo je 30 krat, po drugih poročilih 45 krot nadpisano, to je namesto ene milijarde pripravljeni so bankirji posoditi francozki vladi 45 milijard. Samo mesto Pariz je podpisalo 18 milijard. Večinom so toliko podpisali Francozi sami. Umevno je, da vlada ne bo vzela več posojila, nego ga potrebuje. Te volikanske številke pa dokazujejo, kako veliko je na Francozkem gibljivem kapitalu in koliko zaupanja uživa ta dežela v denarnih zadevah. — Menj veselo je stanje katoliške cerkve. Zdaj hočejo prognati iz dežele celo že usmiljene sestre, postrežnice in tolažnice bolnikov. 95 zdravnikov je izročilo vladi spomenico, naj tega ne stori, ker se usmiljene sestre v bolnišnicah ne bodo dale nadomestiti. Brezverska vlada pa se menda na ta ugovor ne bo ozirala. —

Med Gambetto in Grevy em, predsednikom republike, je nastal prepir, ker se poslednji neče sprijazniti z volilno reformo, kakor jo zahteva Gambetta, da bi zadobil vso državno oblast v svoje roke in postal ne samo predsednik, ampak tudi diktator francozki. Ako namreč Gambetta vso oblast v roke dobi, mislijo, da postane vojska z Nemčijo neizogibljiva. V to svrhu se Gambetta tudi že močno laska in prilizuje novemu ruskemu caru.

Francozka policija začela je loviti nihiliste in te dni so že tri prijeli, med njimi bojda tudi načelnika vseh nihilistov in nemškega socialista Davida. Na neki francozki barki so našli polno dinamita, ki je bil namenjen za Rusijo. Lové bojda tudi nihilista Hartmana. S temi čini se hoče francozka vlada menda prikupiti novemu ruskemu caru. Vsled tega so francozki zavezniki nihilistov nekoliko v skrbeh. Nihilist Dragomanov v Genevi taj, da bi bil on dopisnik Rochefortovega lista.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 19. marca. (Državni zbor. — Dunajčani in dijaki pri Lienbacherju. — Šolski predlog v gospodski zbornici. — Samomor.) Državni zbor ima ta teden vsaki dan seje, ker hoče danes dovršiti postavo o hišnem davku. Ni bilo še skoraj predloga, o katerem bi se bilo toliko govorilo, kakor o tej postavi. Zdaj se razprava bliža h koncu, in sprejeta bo postava s polajšavami, ki jih je bila desnica Tirolcem, Dalmatincem in Solnograjcem na ljubo z vlado vred privolila. V sredo utegne biti tretje branje, ker se bode morala postava vsled mnogih prememb vnovič natisniti; liberalci bodo vsi zoper njo glasovali, pa ako Tirolci glasujejo za njo, potem bode tudi v tretjem branju sprejeta z večno. Levičarji se sicer tolažijo, da jo bode gospodska zbornica zavrgla, pa splošnje škode bi bilo vsled tega tem manj, ker bi se grof Taaffe vnovič prepričal, da je treba konservativno ali vladno stranko v gospodski zbornici z imenovanjem novih udov še bolj pomnožiti.

Prihodnja seja bo v torek 22. t. m. Obpravnaval se bode zemljišni davek, ki bo razne stranke še bolj razburil, kakor hišni davek. Levičarji se še niso dogovorili, da bi složno ravnali in glasovali o tej postavi, ker se nemški poslanci pemski branijo v tem prašanju vsled potajšanja, ki ga Češka po novem davku pridobi, glasovati zoper postavo. Tudi kranjska poslanca Žvegelj in Taufferer bosta o tej zadevi glasovala z večino.

Poslancu Lienbacherju se je v četrtek poklonila deputacija dunajskih obrtnikov ter se mu zahvalila, da se je tako krepko potegoval za koristi malega obrtništva, katero mu tudi za naprej priporočajo. Demonstracije, kakršne so mu bili napravili študentje, naj ga nikar ne motijo, ker ljudstvo pozna in čisla njegove čiste namene. Včeraj se mu je poklonila tudi deputacija vsečilišnikov, poslana od raznih društev, ki je izrekla svoje obžalovanje o dogodkih, ki so jih bili študentje Lienbacherju napravili. Večina študentov odločno oporeka temu surovemu obnašanju, ki so ga bili napravili samo nekteri judovski študentje. Razun tega dobil je Lienbacher pripoznanja tudi od mnogih različnih društev dunajskih. To vse pričá, da so bili vse rogoviljenje zoper njega umetno napravili samo dunajski judovski časnikarji, kakor so se tudi pri ponočnem škandalu judovski dijaki najbolj odlikovali.

Šolski odsek gospodske zbornice je bistveno spremenil Lienbacherjev šolski predlog. Pa desnica je sklenila nasvet gosposke zbornice zavreči, ako bi obveljal po predlogu šolskega odseka. Konservativna stranka gospodske zbornice bode odločno zagovarjala, naj se sprejme Lienbacherjev predlog nespremenjen. Tudi srednja stranka je menda te misli, in morda bo omenjeni predlog vendar le obveljal. Ako bi bil pa zavržen, hočejo konservativni poslanci oestro prijeti Konrada, in eden najodličnejših mož je rekel, da mora v tem slučaju tudi Konrad pasti in odstopiti.

Ko je šel v sredo zvečer poslanec Pfeifer iz vojaškega odseka domu, vstrelil se je ravno pred njim na trgu pred votivno cerkvijo neki človek s pištolo v usta in je mrtev tam obležal. Prostor bil je še drugi dan krvav. Vzrok samomora ni znan; najbrže pa ga je revščina pripravila k temu, ktere se na Dunaji ne manjka. Nesrečnež je bil okoli 40 let star.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. marca.

(Velika tatvina.) Blagajnik kranjske hranilnice, znani nemškutar Pressnitz, bil je v petek zvečer prijet in na „Žabjek“ odpeljan, ker je hranilnici izneveril veliko svoto denarja, pravijo okoli 30.000 gl. Pravijo, da je igral na dunajski borzi, in da je že od leta 1872 vedno iz blagajnice jemal, ne da bi bil vodja hranilnice, Janeschitz, to zapazil. Ta dogodba je hud udarec za „kazinsko družtvo“, kojega odbornik je Pressnitz bil. Sploh so ga imeli nemškutarji v veliki časti, zdaj ga bodo se ve da zatajili.

(Tepež.) V petek zvečer je nastal hud tepež v „Fischerjevi kavarni“ na kongresnem trgu. Tepli so se bojda mesarji.

(Utomili) so tatovi v nedeljo po noči v prodajalnico tukajšnjega trgovca Schläfferja na št. Jakobskem predmestju, ter vzeli drobiža 70 gl.

Razne reči.

— Umrl je 16. t. m. Ulrik Moser, znan katoliški knjigotržec v Gradci, po kratki bolezní v možganih. Mož je bil poštenjak skodi in skozi, zaveden katoličan in jako delaven ud mnogih političnih in nepolitičnih posebnost, pa dobredelnih katoliških društev. Dasiravno je bil ptujec in je še le pred kakimi 15 leti iz Nemčije prišel v Gradec, si je vendar s svojim blagim značajem hitro pridobil zaupanje in ljubezen vseh katoliških krogov, kar se je pokazalo posebno v njegovi

bolezni, ktera je vzbudila splošno in nenavadno veliko sočutje.

— Cesarjevič Rudolf v sveti deželi. Avstrijski konzul v Jeruzalemu je izvolil dva katoliška duhovna iz Avstrije, da bosta cesarjeviča vodila po sveti deželi in mu razkazovala svete kraje. Iz Jeruzalema pojde princ v Betlehem in si bo tam ogledal ono jamo, kjer je bil Jezus rojen. Prenočil bo v tamošnjem samostanu, kjer se nahajajo katoliški, pravoslavni in armenski mnih.

— Povodenj. Iz več krajev na Oger-skem se poroča o povodnji. Tudi v Galiciji naraščajo vode in se je bati velike škode.

— Žebci za Avstrijo. General grof Gravenic je na račun avstrijske vlade zopet več plemenskih žebcev nakupil na Angleškem in v Belgiji.

— Narodno gospodarstvo. Te dni smo imeli priliko, govoriti z enim najodličnejših kmetovalcev iz ljubljanske okolice, in zdi se nam vredno, da priobčimo njegove misli o našem slovenskem gospodarstvu, ker je dotični kmetovalec toliko teoretično izobražen, kakor praktično izurjen, toraj njegova sodba dostikrat merodajnejša od strokovnjaško-teoretične. Tožil je, da ljudje o kmetijskih stvareh pišejo, ki nimajo nobene prakse, ter tako ljudem reči priporočajo, ki se pozneje izkažejo kot nepraktične; s tem pa le ljudi begajo in še take odvrtaajo od čitanja strokovnjaških knjig in časnikov, ki so bili prej za to vneti, pozneje pa prevarjeni po slabih svetih. Še celo „Novice“, pravil je, priporočajo včasih čisto nepraktične stvari, ki jih menda posamejajo po drugih takozvanih „strokovnjaških“ listih, ki jih pa ne pišejo praktični kmetovalci, ampak teoretiki, ki pridejo iz kmetijskih šol, pa še prakse nič nimajo. Kaj nam koristijo preiskave, koliko belina in koliko lesa je v tej ali oni travi itd.! Trava se ravna po prsti in to spremeniti nimamo v oblasti. Priporočajo nam tudi različno živino za plemo, pa ne premislijo, da ni vsaka živina za vsako obnebjje in vsako krmo. Domače plemo, ki se je tu v našem kraju že utrdilo in obnebjja že privadilo, hočejo popolnem odstraniti in plemena iz tujih dežel udomačiti, o katerih se se ne ve, ali se bodo pri nas ponesle ali ne. Neki posestnik je kupil toliko hvaljeno muricodolsko telico, pa je ves čas zanikerna ostala, ker jej ni ugajala niti krma, niti močvirna voda, ker je bila prej dobre studenčnice navajena. Priporoča se tudi holandsko plemo, in res, da je to dobro za mleko, kot vprežna živina pa holandska nič ne velja, in naši kmetje hočejo ravno živino, ki je dobra tudi za vprego. Sploh pa tudi po Slovenskem niso vsi kraji enski: za močvirje se holandsko plemo najbolje podá, ker je od doma že take zemlje privajeno, pa ne sme biti čisto, ampak priporočila vredno je le cepljenje našega plemena s tujim. Koristno in hvalevredno je toraj le kupovanje in uvažanje tujih, dobrih juncev, krave pa naj ostanejo domače; ker le na ta način se doseže plemo, ki združuje v sebi dobre lastnosti tujega plemena, ki ga dobi po juncu, pa tudi vtrjenost in privajenost na naše obnebjje, ki ga dobi po domačih kravah. Le tako križanje plemen je dobro, popolnem napačno pa je čisto preseljevanje tujih plemen na naše tla s tem, da se uvažajo tako junci kakor telice iz tujih krajev, kajti v tem slučaju je vspeh popolnoma problematičen, ali se bo taka živina v naših krajih obnesla ali ne. Kakor so ljudje vsakovrstnim boleznim izpostavljeni, prej da se tujega obnebjja privadijo, tako je tudi pri

živini, in taka poskušnja s popolnoma tujo živino preti posestniku zmirom z nevarnostjo, da mu vsa ta živina pogine, ali pa da jo mora v zgubo in pred časom mesarju dati, in to ovira zmirom njegov gospodarski napredek.

Domače plemo se mora požlahniti, to je dobro in priporočila vredno, in to se zgodi po juncih tujih, dobrih in za naše kraje primeranih plemen, tisti pa, ki priporočajo popolno iztrebljenje naše vtrjene in kraja privajene živine, niso prijatelji naši, kajti oni nam kaj slabega svetujejo, in podobni so onim nemškutarjem, ki hočejo človeško plemo slovensko iztrebiti in nadomestiti ga z nemškim. Kar se tiče poljedelskega napredka, treba je omeniti, da ga zadržuje rada tudi nevednost onih, ki bi morali s tem napredkom pričeti. Če grajšak pošlje svojemu valpetu kak nov stroj, in ga valpet ne zna rabiti, potem se jame iz te novotarije norčevati in še kmete odvrne od napredka, namesto da bi jih navduševal za napredek. Boljši kmetje bi tudi pri naš še zmirom lahko shajali, kakor na Českem, če bi le znali umno kmetovati, kakor Čehi. Pa tega pri nas ni; nevednost je pri nas še zmirom najdražja stvar v deželi, še veliko dražja od davkov. Neodpustljivo je, kako pri nas mnogi kmetovalci z gnojem ravnajo. Celo leto pusté gnoj pod kapom, da dežnica vso boljšo tvarino odpere in da ostane le nekaj izsušenega kostnjaka gnojnega, in to imenujejo — gnoj, čeravno nima nič v sebi. To je ena največjih napak. Nadalje pa tudi orati ne znajo. Mnogi gredo z drevesom kar po vrhu, tako da zemlja prav nič ni zrahljana in trda, nerodovitna ostane. — Nekteri si obetajo mnogo napredka od tega, če se bo v učiteljskih pripravnicah kmetijstvo podučevalo, da bodo potem učitelji kmete učili. Pa to ni nič. Teorija nam nič ne koristi. Dokler ne bo učitelj praktično izurjen, dokler ne bo sam posestva imel in na svojem posestvu zamogel pokazati praktične sadove svojih teorij, tako dolgo mu tudi kmetje nič verovali ne bodo. S poskušnjami ni kmetu nič pomagano; in ker naši „poljedelski strokovnjaki“ za nas nemajo družega, ko da nam priporočajo vedno le poskušnje, naj poskusimo

to, naj poskusimo ono, zato nahajajo povsod le glube ušesa.

Napravite v vsakem okraji pa eno „izgledno kmetijo“ in na teh kmetijah pokažite dejansko, da so vaše teorije dobre, potem vam bodo tudi kmetje verjeli; kajti kmet ni tako neumen, da bi ne potipal svojega dobička, vendar je on prereven, da bi sam delal poskušnje, on se mora prej na lastne oči prepričati, kako in v čim mu je napredek mogoč, potem se bo nove, boljše metode prej poprijel. nego nekteri mislijo.

Kakor nas pitajo v kmetijskem napredku sploh le s sivimi teorijami, tako se godi tudi pri vprašanji posuševanja močvirja. Imajo seje, pišeje protokole, sklicujejo strokovnjake, ti zopet napišeje dosti papirja, porabijo dosti denarja, pa močvirje ostane tako, ko prej. Ali bodo mar močvirje s protokoli posušili? S tem denarjem, kar so ga potrosili za razne pisarije in tiskovine in diete, bi se bilo že mnogo storilo. Lopato vzemite v roko, lopato, ne pa peresa! Tako naš kmetovalec; če ima prav, ali ne, naj razsodijo drugi.

Razglas

kranjskim občinam in kmetovalcem.

Slavna c. kr. deželna vlada Kranjska je deželnemu odboru naznanila, da je državna osrednja drevesnica pod Rožnikom poleg Ljubljane pripravljena, vsako leto kaka **dva milijona gozdnih sadik brezplačno oddati** občinam in posameznim kmetovalcem, ki se zanje oglašé.

Deželni odbor to prijavlja želeč, da bi se tudi občine in posamezniki v obilni meri posluževali te dobrohotne ponudbe.

Ob enem je slavna c. kr. deželna vlada opiraje se na poročilo ces. kr. deželnega gozdnega nadzornika izrekla mnenje, da z ozirom na neugodne dozdane skušnje ni moči priporočati naprave občinskih drevesnic, ktere bi vrhu tega poleg osrednje drevesnice pod Rožnikom bile popolnem nepotrebne. Vzlic temu pa se je c. kr. dež. gozdni nadzornik gospod Goll drage volje ponudil, da boče rad svetoval in pomagal občinam, ki bi vendar le resno hotele napraviti si drevesnico.

Od deželnega odbora Kranjskega
v Ljubljani 16. marca l. 1881.

Ces. kr. izkl. privil.

Patentirana mizna oprava za praznike.

Ta lepa mizna oprava je nekaj novega, izvrstnega. Vsaka hiša bo lahko ponosna na tako mizno opravo. V vsak kos, tedaj v vsak nož, vsako žlicó in vsake vilice je vdolan lep, **ponarejen zlahtni kamen**, da je videti kakor ametist, ali kakor opal, zafr. rubin ali pa smaragd. Tvarina, je bela kakor srebro, in taka ostane na leta. Za 10 let dobri stojimo, da bo blago belo ostalo. Dobi pa se 24 kosov te **lepe mizne oprave 3 gl. 75 kr.**, in sicer:

- 6 nožev za praznike.
- 6 vilic „ „
- 6 žlic „ „
- 6 žličic za kavo za praznike.

Tedaj 24 kosov, vsi vkup za **3 gl. 75 kr.**, in pri tem še za 10 let dobri stojimo, da bo blago belo ostalo in da je dobro. Kdor vzame pa na enkrat 48 kosov, pošljemo mu jih v nalašč za to narejenem zaboju in sicer za 7 gl. vsih 48 kosov. Iz istega blaga imamo še v zalogi in prodajamo: Zajemalnike za juho po 35 kr., zajemalnike za mleko po 35 kr., težke zajemalnike za prikuho po 45 kr., velike tase po 90 kr., posode za mleko po 2 gl. 50 kr., posode za čaj po 3 gl., posode za sladkor s pokrivalom po 1 gl. 80 kr., druge, večje posode za sladkor po 2 gl. 40 kr., lepe svečnike v gotiškem slogu, par 2 gl. 25 kr., par še lepše izdelanih svečnikov 3 gl. 25 kr., posode za poper in sol po 60 kr., posode za jesih in olje iz opiljene glažovine po 3 gl. 50 kr., če so na dva dela, in po 4 gl. 75 kr., če so na štiri dele uređjene, velike posode za žveplenke po 1 gl. 20 kr., tabakire s poskočnim pokrovom po 1 gl. 25 kr., šaljive zapiralnike za flaše po 3 za 60 kr., in še veliko drugih reči. 10 let poročstva, da je blago dobro in da belo ostane. (3)

Denar naj se pošlje naprej, ali pa naj se blago naroči in ga bomo poslali s poštnim povzetjem.

Blau & Kann, General-Depositeurs,
Wien, I., Heinrichshof.

Opomba. Pokažemo lahko na stotine pohvalnih in priznalnih pisem. Ponarejevanje tega blaga je postavno prepovedano.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.